

ÖNSÖZ

Yükseköğretim Kurulu(YÖK), 12 Eylül 1980 Darbesinin ürünü. Yükseköğretim Yasası 6 Kasım 1981'de yayımlandı ve yürürlük kazandı. YÖK, kurulduğundan bu yana sürekli olarak eleştirilen, varlığı tartışılan, üzerinde fırtınalar kopartılan bir kurul. Bütün siyasal partilerin seçim bildirgelerinde ve bütün hükümet protokol ve programlarında, YÖK ile ilgili düzenleme, değişiklik önermememe yok. Yani, toplumu temsil ettiği söylenmesi gereken siyasal partilerin tamamı, Hükümet Programlarına onay veren TBMM, YÖK ile kavgalı. YÖK ile kavgalı olan kesimler yalnızca, mesleği politika olanlar değil. Üniversite topluluğunu oluşturan öğretim elemanları, öğrenci ve üniversite çalışanları da, YÖK ve YÖK sisteminden yakınmaktadırlar. Sözün özü, YÖK 21 yıldır, tüm karşı çıkışlara, hakkında yapılan yakınmalara, Meclis Soruşturmalarına, Plan ve Bütçe Komisyonu ile TBMM Genel Kurullarındaki tartışmalara konu olmasına, yöneticileri hakkında suç duyurusunda bulunulmuş olmasına karşın, tartışılan bir kurul olarak varlığını sürdürmektedir.

YÖK, bu yirmibir yıllık süre içinde, hemen her kesim ile çatışır, hemen her kesimce eleştirilir bir kurul iken, Ahmet Necdet Sezer'in Cumhurbaşkanı olmasından sonra, Çankaya ile de çatışma içine girmiş bir kurul olma becerisini de göstermiş oldu. Temmuz-Ağustos 2000 aylarında "rektör atama krizi", 2000-2001 akademik yılının açılışı sırasında YÖK Başkanı Prof.Dr.Kemal Gürüz'ün, Cumhurbaşkanı'na karşı sergilemek istediği "güç gösterisi", Ocak 2001 'de görev süreleri sona ermiş YÖK üyelerinin atanması konusunda doruk noktasına ulaştı. Dicle Üniversite Rektörünün, bölücülük suçlaması ile görevden alınma isteminin Cumhurbaşkanı tarafından geri çevrilmesi ise, durumu daha da içinden çıkılmaz bir boyuta taşıdı. Gürüz, güç gösterisinde bulunmak istedi ve istiyor. Ancak, Sayın Sezer de, öyle "şapkasını alıp gideceklerden, gitmi-gelmie sayısı ile övünç duyacaklardan" değil .Daha önceleri, akademik, toplumsal ve siyasal sorun olan YÖK, yukarda sıralanan üç kriz ile, "devlet sorunu" na dönüştü.

YÖK'ün "devlet sorununa dönüşmesi", Cumhurbaşkanı Sezer ile YÖK Başkanı Gürüz arasındaki "kan uyuşmazlığından" kaynaklandı. Kan uyuşmazlığı, "üniversitelere yaklaşım", "üniversitelerdeki rejim" ile "YÖK'ün işlevi" noktalarındaki ayrık görüşlerden kaynaklanmaktadır. Kan uyuşmazlığının neden olduğu görüntü, üzüntünün ötesinde kaygı verici bir görünüm sergilemektedir. "Devlet Bunalımı"nm hangi boyuta varacağını kestirmek güç. Bize göre, Sayın Sezer'in, Gürüz'ü görevden alması, sorunun çözümü için tek yol. Bu yapıtta okuyacağınız olaylar ve karşılaşacağınız belgeler, yargı kararları, bu görevden almanın gerekçesi olabilir. Tek başına, Gürüz'ün 2001 'de kamu olanakları ile bastırdığı derlemesinde, hemen herkese saldırmasının yanında, bir üniver-

site rektörünü ve üniversiteyi, sorumsuz birisi imişçesine, bölücü çetenin zemini ve de-
ğirmenine su taşımak ile suçlaması, görevden alınmanın gerekçesi kılabilir.

Sonuç olarak YÖK, kendisi bir sorun yaratıcı kurul. Yüksek öğretimin sorunlarını
çözme yerine, yeni sorunlar yaratmakta ustalık kazanan YÖK ve YOK'teki anlayış ile
bir yere varmanın olanağı bulunmamaktadır. Kendisi ile bile kavgalı olan YÖK'ün,
kendi önerdiği rektörler ve kendi atadığı dekanları ile yargı organlarına yansıyan anlaş-
mazlıklarının yanısıra, sistemin yargı organı önünde, öğretim elemanı, öğrenci ve üni-
versite çalışanları ile olan uyuşmazlıklarının sayısını saptamak olanağı bulunmamakta-
dır. Öyle ki, gerek Danıştay'ın ilgili Daireleri ve gerekse İdare Mahkemeleri ile Bölge
İdare Mahkemeleri'nin, en büyük işvereni, YÖK ve Üniversitelerimizdir. YÖK ve Üni-
versiteler olmasa, bu yargı yerleri işsiz bile kalabilirler. Şaka bir yana, gönlümüz, üni-
versite topluluğunun bu denli mahkeme kapılarına dayanma, yargı yerlerine başvurma
durumu ile karşılaşmamalarından yanadır. Bu konuda yapılacak bir envanter çalışması-
nın uzunca bir zaman alacağı, bir gerçektir. Bununla birlikte, sistemin üst organları olan
YÖK ile Üniversitelerarası Kurul'a yaptığımız başvurular, verilen olumsuz yanıt ile bir
sonuca varamadı. Ayrıca, Danıştay Başkanlığı'nın yanısıra, sayıları 70'i aşan üniversi-
telerin buldukları illerdeki İdare Mahkemelerinde açılmış bulunan davalara tek tek
ulaşmanın olanağı bulunmamaktadır. Başvurulan Rektörlükler de, davacı yada davalısı
oldukları dosyalar ve sonuçları hakkında bilgi vermekten sakınmaktadırlar. Tek başına
bu bile, üniversitelerimizin ve üst kurulların (YÖK ve Üniversitelerarası Kurul) , ger-
çek anlamda üniversiter kurum ve kurullar olmadığının kanıtını oluşturmaktadır. Her
türden araştırmayı özendirme, destekleme ve zorlamak görevini üstlenmiş olan bu
kurum ve kurulların, bırakınız görevini yapmalarını, araştırmaları önleyici çaba içinde
olduklarını, yirmibirinci yüzyılın başlangıcında, tarihe not düşmek istedim.

YÖK ve Üniversitelerin hukuksal alanda sorun yaratır olmalarının başta gelen nede-
ni, YÖK ve Üniversiteleri düzenleyen temel yasa olan 2547 Sayılı Yükseköğretim
Yasasının, uzmanlarınca bile içinden çıkılmaz bir "yamalı bohçaya" dönüşmüş olması-
dır. 2547 Sayılı Yasa, yayım tarihi olan 6 Kasım 1981'den beş ay sonra, 20 Nisan
1982'de değişim konusu olmuş, yeni hükümler getirilmiş ve ekler yapılmıştır. 20 Ni-
san 1982'den, 18 Ağustos 1997'e kadar 34 kez değiştirilmiştir.

2914 Sayılı Yükseköğretim Personel Yasası ise, ilki 29.06.1984'de ve sonuncusu
4.4.1998'de olmak üzere 11 kez değiştirilmiştir. Bazı maddelerde değişiklik sayısı, 7-
8 i bulmaktadır. Öyle ki, bazı maddelerde yapılan değişiklik, iki-üç ay içinde yeniden
değiştirilmiştir. Bütün bunlar, YÖK sisteminin güven vermez, dikiş tutmaz olduğunu
göstermektedir. Bu iki temel ve YÖK Düzenini temsil eden yasanın yanında; 2809 Sa-
yılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında Yasa, 2922 Sayılı Türkiye'de
Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Öğrencilere İlişkin Yasa, 2923 Sayılı Yabancı

Dil Eğitimi ve Öğretimi Yasası, 3843 Sayılı Yükseköğretim Kurumlarında İkili Öğretim Yapılması, 2547 Sayılı Yükseköğretim Yasasının Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Yasaya Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Yasa ile dolaylı ilgili olan Yükseköğretim Kredi ve Yurtlar Kurumu Yasası bulunmaktadır. Bunların yanısıra, Yükseköğretim Mevzuatına bazı başka yasalarla, özellikle de Bütçe Yasaları ile de eklemeler yapılmakta ve bunlar da, bazan Anayasa Yargısına konu kılınmaktadır. Yeri geldiğinde bunlarla ilgili düzenlemeler ile bunların Anayasa Yargısı da örnekendirilecektir.

Yükseköğretim Mevzuatı olarak anılan ve Yasa ile Yükseköğretim Kurulu dışındaki organlarca/kurullarca oluşturulan öteki düzenlemeleri de, burada sıralamakta yarar bulunmaktadır. Bunlar;

1. Yükseköğretim Üst Kuruluşları ile Yükseköğretim Kurumlarının İdari Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname(124 Sayılı KHK - 21.11.1983/18228 RG);

2. Yükseköğretim Kurumları Öğretim Elemanlarının Kadroları Hakkında KHK (78 Sayılı KHK-16.09.1983/18167)

3. Tababet Uzmanlık Tüzüğü (18.04.1973 / 14511 RG)

4. Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Tüzüğü

5. Yükseköğretim Kurumlarında Yabancı Uyruklu Öğretim Elemanı Çalıştırılması Esaslarına İlişkin Bakanlar Kurulu Kararı(31.10.1983 / 18207 R.G.)

6. Yükseköğretim Kurumlarında Emekli Öğretim Elemanlarının Sözleşmeli Olarak Çalıştırılması Esaslarına İlişkin BKK (28.11.1983 / 18235 R.G.)

7. Yükseköğretim Kurumlarına Bağlı Devlet Konservatuvarlarında Sanatçı Öğretim Elemanlarının Sözleşmeli Olarak Çalıştırılmasına Dair BKK (19.03.1984 /18346 R.G.)

8. Vakıflarca Kurulmuş Yükseköğretim Kurumlarına Yapılacak Devlet Yardımına İlişkin Esaslar Hakkında BKK - 91 / 1863 Sayılı BKK (01.06.1991 / 20888 R.G.)

9. Yükseköğretim Kurumlarında Yapılacak İkinci Öğretimde Görev Alacak Öğretim Elemanlarına Ödenecek Ders Ücretleri ile Görevli Akademik Yöneticiler ve Öğretim Elemanları ile İdari Personele Ödenecek Fazla Çalışma Ücretleri Hakkında BKK (31.03.1994 gün 94 / 5593 Sayılı KHK)

10. Yükseköğretim Kurulu Başkan ve Üyeleri ile Yükseköğretim Denetleme Kurulu Üyelerinin Ücretlerinin Tespitine Dair BKK (1.1.1993'de yürürlüğe girmiştir.)

11. Geliştirme Ödeneği Hakkında BKK (13.03.1995 / 22226 R.G.)

12. Yükseköğretim Kurumlarında Cari Hizmet Maliyetlerine Öğrenci Katkısı Olarak Alınacak Katkı Payları ve İkinci Öğretim Ücretlerinin Tespitine Dair Esaslar Hakkında BKK(Her Yıl Yeniden Belirleniyor)

13. Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esaslar Hakkında BKK (7/15754 -28.06.1978/16330 R.G.)

Yükseköğretim Kurulu tarafından çıkartılan Yönetmelikleri izleme, kavrama, bunlardaki değişiklikleri anlama ve bilme olanağı ise, nerede ise, olanaksız gibi. Yönetmelikleri " Üst Kuruluşlarla İlgili Yönetmelikler"(10), "Öğretim Elemanları İle İlgili Yönetmelikler"(9), "Öğrencilerle İlgili Yönetmelikler (Lisans ve Lisansüstü)(17)", "Örgüt Yapısıyla İlgili Yönetmelikler"(5) , "Mali Konularla İlgili Yönetmelikler"(4), " Vakıf Üniversiteleri İle İlgili Yönetmelikler"(2) ve "Yayımlarla İlgili Yönetmelikler"(2) olmak üzere,8 grup altında toplayabiliriz. Sayıştay Uzman Denetçisi A.Kadir Sev tarafından Mayıs 2000'de yayımlanan "Yükseköğretim Mevzuatı" adlı çalışmada, belirlenen yönetmelikler sayısı, 49'dur. Bu 49 yönetmelikte, sıkça yapılan değişiklikler, yeni eklemeler, YÖK Mevzuatının, sürekli olarak yenilenmesini ve yeni basımını gerektirmektedir. Bu ise, yeni bir sektörü yaratmış bulunmaktadır. Gerek uygulayıcı ve gerekse denetleyici konumunda bulunan kişiler, bu verimli sektörü, kendileri açısından yayın ve geçim kaynağına dönüştürmüş bulunmaktadır.

Değişikliklerin izlenmesinin bile olanaksız boyutlara varması, uygulamalarda anlaşmazlıklara, çatışmalara ve yargıya taşınmalara neden olmuştur. Öyle ki, uygulamalar, aynı kurumda bile, zaman zaman değişiklik göstermiş, birine "evet" derken, benzer bir başvuruya "hayır" denebilmiştir. 2547 Sayılı Yasa, Anayasa Mahkemesi'ne çeşitli kez götürülmüş, bu yasaya dayalı olarak yapılan uygulamalar ise yüksek ve yerel yargılama yerlerine taşınmıştır.

Amacımız, geçen yirmibir yıl içinde en çok yargılanan, en çok hukuksal davaya konu kılınan YÖK'ü, ulaşabildiğim kararlar ile gözler önüne sermektir. Bu türden bir çalışmanın yararı, yargılama yerlerince(yargı organlarınca) mahkum edilmiş uygulamaların, YÖK Başkanlığı, Üniversitelerarası Kurul ve Rektörlükler tarafından yinelenmesinin önünü kesmektir. Bu görev, Yükseköğretim Kurulu tarafından yerine getirilip de, kurul ve kurumların mahkumiyetlerine neden olan kararlar, uyarıcı olarak, ilgili yükseköğretim kurul ve kurumlarına dağıtılmış olsa idi, YÖK Üniversitelerarası Kurul ve Üniversiteler, bunca davanın tarafı olmayacakları gibi, uygulamalarda da bir örneklik sağlanabilecekti. Bilindiği gibi, gerek davalı ve gerekse davacı olarak yer aldığımız yargılama sürecinin, bir ekonomik yükü bulunmaktadır. YÖK, Üniversitelerarası Kurul ve Üniversitelerin, aynı nedenlerden ötürü, yinelemeli olarak mahkum edilmeleri, onların, önemli ölçülere varan zaman yitiklerine ve ekonomik kayıplarına neden olmaktadır. Bu özdeksel kayıpların daha da ötesinde, asıl kayıp, yükseköğretim kurul ve kurumlarımızı-

zın, bunları oluşturan topluluk mensupları ile ,yargısal alanda "itişip-kakışma" içine düşmeleridir. Çabamızın, bu itişip-kakışmayı, bir miktar da olsa azaltıcı sonuç doğurması, bizi mutlu kılacaktır.

Bu çalışmayı yaşama geçirirken, tarafı Yükseköğretim Kurulu, Üniversitelerarası Kurul ve Üniversite Rektörlükleri olan anlaşmazlıklara, bunların yargıya taşınmış olanlarının sonuçlanmışlarına ulaşmak istedik. Anayasa Mahkemesi kararları, düzenli bir biçimde yayımlandığından, bir zorluk çekmedim. Danıştay da, seçilmiş kimi kararlarını, herkesin yararlanmasına dönük olarak yayımlamaktadır. Bunlara ulaşmaya çaba gösterdim. Bir kısım meslektaşlarımız, bu yapıtın oluşmasına, ellerindeki belgeleri göndererek katkıda bulundular.YÖK Sisteminin zulmüne, acılara, üzüntülere uğrayan ve meslekten soğuyan, uğraş alanlarını bırakıp, hukuk savaşımı verme zorunda bırakılanların iç/özel dünyalarında yaşanan dramları bazan verdikleri dava dilekçelerinde, bazan savunmalarında, bazan üst kurul olarak algıladıkları organlara verdikleri dilekçelerinde görmemiz mümkün. Gazi Üniversitesi Rektörlüğü Hukuk Birimi ise, bazı davalara ilişkin kararları, yararlanmama sundu. Yargıtay 4. Hukuk Dairesi Başkanı değerli hemşerim Bilal KARTAL ile daire çalışanları, alanımız ile ilgili kararlardan yararlanmama olanak verdiler. Anayasa Mahkemesi eski başkanı Yekta Güngör Özden ise, kendi arşivini kullanımına açtı. TÜMÖD ve Gazi Öğretim Üyeleri Derneği Yönetim Kurulu üyeleri hep yüreklendirdiler, yardımcı olmak istediler. Hepsine, değerli katkılarından ötürü gönül borcum bulunmaktadır. Teşekkür ederim.

Bu konularda en fazla katkı ve yardımda bulunması gereken ve YÖK davalarının tarafı olan YÖK ve Üniversitelerarası Kurul ise, inanamayacaksınız ama, engelleyici, yasakçı bir tutum sergiledi. Başvurularımı ve bunlara aldığım yanıtları, ibretlik olsun diye, aynen yayımlıyorum. YÖK ve Üniversitelerarası Kurul'un ne denli bilimsel birer kurum olduklarını, bunlar belgeleyecek ve tarihe geçirecektir. "Kırık kolun yen içinde kalmasını" istemedim. Bu yazışmalar, dilerim, sahiplerinin yüzlerini kızartsın ve gelecekte, böyle "ayıplar" işlenmesin.

YÖK ve Üniversitelerarası Kurul Başkanlıklarına, aynı gün, 23.11.2000 günlü yazılarla başvurarak; yapmakta olduğum bir araştırma nedeni ile, "türban yada tesettür" konularında, 1982'den başlayarak alınmış olan karar ve uygulamalar ile, YÖK ve Üniversitelerarası Kurulun taraf olduğu ve sonuçlanmış davaların "karar örnekleri" istenmiştir. Üniversitelerarası Kurul Başkanlığı, başvurumu izleyen 12 gün içinde,5 Aralık 2000 gün ve 2691 sayılı yazı ile, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı ise, Dilekçe Hakkının Kullanılmasına İlişkin 3071 Sayılı Yasanın 7. Maddesi gereğince, en geç iki ay içinde yanıt verilme kuralını bile çiğneyerek, 82 gün sonra, 13.02.2001 gün ve 3109 sayılı yazı ile yanıt vermişlerdir. İki Kurul Başkanlığının da yanıtı, birbirinin aynısıdır:" ...Kurulumuzca alınan kararların ve davalısı veya davacısı Kurulumuz olan yargı ka-

kararlarının şahıslara verilmesi mümkün olmadığından talebiniz hakkında işlem yapılamamıştır .(imza -YÖK Genel Sekreteri.)" "...Üniversitelerarası Kurul'un ve Kurula Bağlı Komisyonların Çalışma Esasları Yönetmeliği hükümlerine göre Üniversitelerarası Kurul kararları kurul üyeleri ile üniversitelere gönderildiğinden ilgi dilekçeniz hakkında Başkanlığımızca yapılacak bir işlem bulunmamaktadır .(imza- Üniversitelerarası Kurul Başkanı)".

Çalışma beş bölümden oluşmaktadır. Birinci Bölüm, 2547 Sayılı Yasa'nın Anayasa Yargısı karşısındaki konumu konu edilecektir. İkinci Bölüm, Derneğimiz Tüm Öğretim Üyeleri Derneği(TÜMÖD) ile üniversiter kurul ve kurumlar arasındaki idari davaları içerecektir. Üçüncü Bölüm, öğretim elemanları,üniversite çalışanları ile kurul ve kurumlar arasında, çözümü yargıda aranan anlaşmazlıkları kapsayacaktır. Dördüncü Bölüm, öğrenci davalarına ayrılacaktır. Beşinci Bölüm ise, tam yargı konusuna ve adli yargı alanına giren anlaşmazlıkları içerecektir .Yöntem olarak, anlaşmazlık yada dava konusu olan yasa ile yönetmelik hükümleri ile yargı kararlarının değerlendirilmesi kullanılacaktır. Yargı kararları özet olarak verilecek ve gerektiğinde,bu konudaki bireysel görüşümüz, değerlendirmelerimiz sunulacaktır.

Üniversite topluluğuna ve bu türden yargı kararlarının oluşarak, üniversitenin sürekli kavga alanı görünümü kazanmasına neden olan yöneticilere, yanlışlık ve yanlışlarını önleyerek, yararlı olacağı umudundayım.

Yaşam arkadaşım, sevgilim Zergün Utku ile, başarılı bir bilim insanı olacağına inandığım ve insana, insanlığa kendisini adamaya ilk adımı atan oğlum Doğuş Murat'a, yattığım sıkıntılara katlanmaları, kendilerine ayırmam gereken zamanı bu çalışma ile paylaşımlarına hoşgörü göstermeleri nedeni ile teşekkürlerim bitimsizdir.

Çayyolu - Ankara, Eylül 2002